

B GRUPĖS TERŠALŲ (CHLORORGANINIŲ IR FOSFORO ORGANINIŲ PESTICIDŲ, POLICHLORINTŲ BIFENILŲ, DIOKSIŲ, SUNKIŲJŲ METALŲ IR RADIONUKLIDŲ) STEBĖSENOS LIETUVOS MAISTO ŽALIAVOSE 1999–2008 METAIS REZULTATŲ APŽVALGA

Loreta Šernienė^{1*}, Dalia Sekmokienė¹, Andrius Stepaniukas¹, Mindaugas Malakauskas¹, Artūras Stimbirys¹, Gintaras Daunoras², Vidmantas Paulauskas³

¹*Maisto saugos ir gyvūnų higienos katedra, Veterinarijos akademija, LSMU*

Tilžės g. 18, LT-47181 Kaunas; el. paštas: loretaser@lva.lt

²*Neužkrečiamųjų ligų katedra, Veterinarijos akademija, LSMU*

Tilžės g. 18, LT-47181 Kaunas

³*Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Siesikų g. 19, LT-07170 Vilnius*

Santrauka. Darbo tikslas buvo įvertinti Lietuvos maisto žaliavų užterštumą patvariaisiais organiniais teršalais (POT), sunkiaisiais metalais bei radionuklidais 1999–2008 metais. Maisto žaliavų užterštumo POT rezultatų analizė atlikta SPSS statistine programa; aprašomosios ir dispersinės analizės metodais analizuota metų, teršalų ir žaliavos įtaka tirtų ir viršijusių leistinas normas mėginių skaičiui. 1999–2003 metais maisto žaliavose nustatyti tik chlororganinių pesticidų ir polichlorintų bifenių (PCB), o nuo 2004 metų – ir fosforo organinių pesticidų bei dioksinų likučių. Paukštienoje, žuvyse ir žvėrienoje 1999 ir 2000 metais rasta pesticidų, kurių koncentracija viršijo leistiną kiekį. Dažniausiai šių pesticidų rasta žvėrienoje ($p \leq 0,05$). Iš visų POT maiste leistiną koncentraciją dažniausiai viršijo chlororganiniai junginiai, tokie kaip DDT ($p \leq 0,05$). Dioksinų koncentracija, viršijanti leistiną, nustatyta tik žuvyse. Tyrimų laikotarpiu leistiną švino kiekį viršijančių mėginių skaičius buvo statistiškai patikimai didesnis nei kadmio. Didžiausia ($p \leq 0,05$) švino koncentracija nustatyta 1998 metais. Didesnė už leistiną švino ir kadmio koncentraciją nustatyta galvijų ir kiaulių kepenyse bei inkstuose, švino – ir piene. Dirbtinių radionuklidų (cezio, stroncio) savitasis aktyvumas tiriamuoju laikotarpiu gyvūniniuose maisto produktuose leistino kiekio neviršijo.

Raktažodžiai: stebėseną, sunkieji metalai, radionuklidai, POT, chlororganiniai pesticidai, fosforo organiniai junginiai, PCB, dioksinais, maisto žaliavos.